

2

ศศิเพ็ญ พวงสายใจ
สุกุม พันธุ์รงค์
พิณาวรรณ บุญยะสนา

**การศึกษาดลสัมฤทธิ์ของการให้บริการ Microfinance
ที่เกิดกับคนและชุมชนท้องถิ่น
ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง:
กรณีศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน**

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการ Microfinance ที่เกิดกับคน และชุมชนท้องถิ่นตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษา 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน¹

ศศิเพ็ญ พวงสายใจ²

สุขุม พันธุ์รงค์³

พิมลพรรณ บุญยะเสนา³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการดำเนินงานขององค์กรการเงินชุมชน (Microfinance) ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เกิดขึ้นกับคนและชุมชนท้องถิ่น และศึกษารูปแบบขององค์กรการเงินที่ชุมชนต้องการ โดยเปรียบเทียบการดำเนินงานระหว่างกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง (Best Practice) จำนวน 517 ตัวอย่างกับกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง (Non - Best Practice) จำนวน 520 ตัวอย่าง ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการดำเนินงาน ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่ากลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้มากกว่า กลุ่มองค์กรการเงินที่ยังไม่เข้มแข็ง กล่าวคือ 1) ด้านความพอประมาณ กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกที่ออมเงินมากกว่า มีความสม่ำเสมอในการออม จำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า มีจำนวนสมาชิกกู้ยืมเงินน้อยกว่า มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้น้อยกว่า 2) ด้านความมีเหตุผล กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกนำเงินไปใช้ตรงตามเป้าหมายของการกู้มากกว่า 3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรับ-จ่ายมากกว่า มีการสร้างวินัยทางการเงิน การจัดการทางการเงินที่ดี 4) ด้านความรู้ สมาชิกของทั้ง 2 กลุ่มไม่ค่อยได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาความรู้ความสามารถผ่านการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน และ 5) ด้านคุณธรรม กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีสมาชิกที่มีคุณธรรมในด้านการทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกัน การเสียสละ การทำงานเพื่อชุมชน และการปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของกลุ่มมากกว่า

รูปแบบการให้บริการขององค์กรการเงินชุมชนคนในชุมชนต้องการ คือในกลุ่มชุมชนเมือง รูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รับฟัง

¹ ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

² รองศาสตราจารย์ ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ นักวิจัย ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจชุมชน คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความคิดเห็นของสมาชิก ไม่ดำเนินการเฉพาะกลุ่มในวงจำกัด สามารถตรวจสอบการดำเนินการได้ มีผลตอบแทนเงินฝากสูงและมีดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำกว่าธนาคาร มีการค้าประกันความเสี่ยงจากการผิมนัดชำระเงินกู้ มีระบบกู้เงินที่ไม่ยุ่งยาก ในกลุ่มชุมชนกึ่งเมืองต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่ควรมีคณะกรรมการกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถ มีที่ปรึกษา กลุ่มที่มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถ มีความยืดหยุ่นในการปล่อยกู้ มีรูปแบบการกู้ที่หลากหลาย และกำหนดวงเงินและอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมกับแต่ละอาชีพ ในกลุ่มชุมชนชนบทต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่กลุ่มควรมีโครงสร้างชัดเจน แบ่งหน้าที่และระบบการทำงานที่ชัดเจน มีการฝึกอบรมให้ความรู้การจัดทำบัญชีแบบลงด้วยมือและควรลดขั้นตอนด้านงานเอกสารลง เป็นต้น

คำสำคัญ: องค์กรการเงินชุมชน ผลสัมฤทธิ์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This study has the objectives to compare the achievements of the best practice and non-best practice microfinance organizations/groups in fostering the practices in line with the sufficiency economy philosophy at the individual and community levels and to understand the appropriate features in management and services that individuals and local communities wish to see in the operation of microfinance organizations/groups to fit their local settings. Area - wise, the present study was confined to 8 upper - northern provinces encompassing Chiang Mai, Chiang Rai, Lamphang, Lamphun, Phayao, Phrae, Nan, and Mae Hong Son. Totally 1,037 samples of microfinance services users distinguishable into 517 and 520 samples in the best - practice and non - best practice group were interviewed, respectively.

The results revealed that the achievements of microfinance organizations in generating outputs in various dimensions covered in the sufficiency economy philosophy were found to be distinctly different between best practice group and non - best practice one. **In moderation dimension**, members of the best practice group had more savings, continuous savings, less loan, and less problems in payment than members of the non-best practice group. **In reasonableness dimension**, members of the best - practice group used loanable fund as what they set as objective for loan more than members of the non - best practice group. **In immunization dimension**, members of the best-practice group recorded their financial status and had a good management on their financial status

more than members of the non – best practice group. In **knowledge dimension**, members of both groups were rarely participated in the training program of knowledge including study visit to other places. In **ethical integrity dimension**, members of the best-practice group had a community unity and strength, cooperation and participation in social activities, and played respect the rules more than members of the non - best practice group.

It was interesting to find local people to express their wishes to have their microfinance organization/group operating in the form and manner compatible with their circumstances. In the urban community category, the ideal microfinance organization was one that opened the opportunity for local people to participate, listened to the ideas of members, avoided working within a confined group, allowed for transparency audition, set higher interest rate for saving deposit and lower interest rate for loan in relative to the commercial banks' rates, established loan repayment default risk guarantee system if possible, and has a simple loan application procedure. In the sub - urban community group, people wish to have the microfinance organization that has a committee comprising knowledgeable and capable, had group consultants with good experience and capability, gave flexibility in releasing loans, offered divers loan types, and determined the loan limits and interest rates appropriately for different professional background of the borrowers. In rural community setting, people desired to have the microfinance group that had a well-defined organizational structure as well as well-defined functions and work system, provided training on how to do book-keeping by hand, and simplifies the paper work procedures.

Keywords: microfinance organizations, achievements, sufficiency economy philosophy

1 ที่มาของปัญหา จากการศึกษการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชนจาก ผลการสำรวจโดยธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2550 พบว่า ประชาชนใช้บริการทางการเงินในระบบธนาคารพาณิชย์ บริษัท การเงิน ธุรกิจเงินกู้ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 83.65 ของ การเงินทั้งระบบ ใช้บริการการเงินผ่านสหกรณ์ เครดิตยูเนียน กองทุนหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.44 และใช้บริการอื่นๆ นอกกระบบ คิดเป็นร้อยละ 3.3 โดยมีประชาชนอีก ร้อยละ 9.61 ที่ไม่มีการใช้บริการหรือเข้าไม่ถึงบริการ

การดำเนินกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้านบาท ที่รัฐบาลได้ทุ่มงบประมาณกว่า 80,000 ล้านบาท เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก เกิดการลงทุน ส่งผลให้มีการพัฒนาแปรงสภาพจนเกิดองค์กรการเงินชุมชน (Microfinance) เกิดระบบการออม ระบบสัจจะออมทรัพย์ ระบบสินเชื่อ และสวัสดิการของชุมชน ทำให้คนที่มียาได้น้อย เข้าไม่ถึงบริการของสถาบันการเงิน มีเงินทุนเพื่อนำไปลงทุน หรือยกระดับคุณภาพชีวิต

การดำเนินกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านจะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับการลงทุน พัฒนาอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่ายบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลังจากที่ได้รับอนุมัติดำเนินโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท และได้มีการดำเนินการลงไปถึงหมู่บ้านและหลายกองทุนหลายชุมชนได้พัฒนารูปแบบการดำเนินการหลากหลายทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น กองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นต้น สิ่งที่ต้องให้ความสนใจต่อไปคือทำอย่างไรที่จะทำให้เงินงบประมาณนี้เกิดประโยชน์สูงสุดในชุมชน ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ขณะเดียวกันคนที่เข้ามาใช้บริการได้ผลประโยชน์หรือเกิดการลงทุนที่สร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

ในการดำเนินการวิจัยในโครงการนี้จะเป็นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ที่เกิดกับคนและชุมชนท้องถิ่น และความต้องการของคนหรือชุมชนที่ต้องการระบบองค์กรการเงินชุมชนในแต่ละสภาพชุมชนตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกของคนและชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาวัฒนธรรมและองค์ความรู้ในระบบการให้บริการทางการเงินระดับจุลภาค เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิต ขจัดความยากจน และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ตลอดจนการจัดการงานและอาชีพในอนาคตของสังคมไทย ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง

2

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการองค์กรการเงินชุมชนที่เกิดขึ้นกับคนและชุมชนระหว่างชุมชนที่เป็นกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง (Best Practice) กับกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง (Non - Best Practice) ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) เพื่อศึกษาความต้องการของคนและชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพชุมชน

3

กรอบแนวคิด

การดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนบางแห่งได้พัฒนาแปลงสภาพเป็นองค์กรการเงินชุมชนรูปแบบต่างๆ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการครอบคลุมทั้งประเทศ เช่น กองทุนหมู่บ้าน สถาบันการเงินชุมชน สถาบัน

จัดการการเงินชุมชน สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้นจากการให้บริการขององค์กรการเงินชุมชนรูปแบบต่างๆ ในกรณีกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งนั้นจะพิจารณาว่ามีรูปแบบการบริหารจัดการ การบริการออมเงิน การให้สินเชื่อ และสวัสดิการชุมชนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ (Results) ที่ดีต่อคน และชุมชนในแต่ละสภาพและในมิติต่างๆ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร และได้ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนของเศรษฐกิจชุมชนอย่างไร และหากชุมชนแต่ละสภาพจะ ดำเนินการองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นในการสร้างแนวคิดในการดำเนินงานโดยใช้หลัก 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตในมิติต่างๆ 5 มิติ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการเรียนรู้และพัฒนา ควรจะมีรูปแบบการดำเนินการอย่างไร

จากผลสัมฤทธิ์ของการประกอบการ และจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า องค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง จะมีการปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้คือ

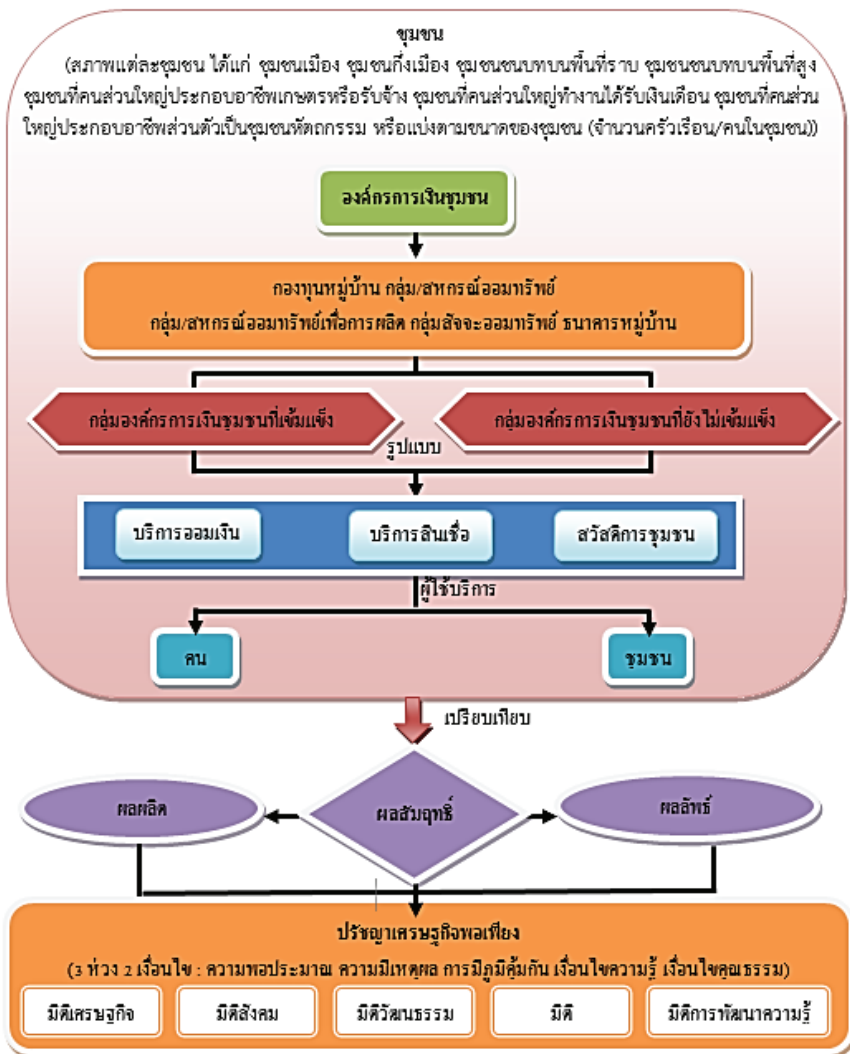
ด้านความพอประมาณ: สมาชิกมีการออมเงินเพิ่มมากขึ้น มีการออมเงินสม่ำเสมอ สมาชิกไม่มีปัญหาจากการกู้เงิน จำนวนเงินกู้ลดน้อยลง ระยะเวลาในการกู้เหมาะสม และมีความสามารถชำระเงินกู้ได้

ด้านความมีเหตุผล: สมาชิกมีเป้าหมายในการออม มีการออมเพื่อไว้ใช้ในยามชรา เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้ยืม มีการใช้เงินตามเป้าหมายของการกู้เงิน มีการกู้เงินใช้เงินอย่างมีเหตุผล

การมีภูมิคุ้มกัน: การได้รับสวัสดิการตามสิทธิที่ควรได้รับ มีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน รายรับรายจ่าย มีการวางแผนทางการเงิน มีวินัยทางการเงิน มีการจัดทำแผนพัฒนาชีวิต แผนครอบครัว แผนชีวิตในอนาคต

เงื่อนไขความรู้: มีการเข้าร่วมการฝึกอบรมต่างๆ แล้วนำมาใช้ในการทำงาน การประกอบอาชีพ นำมาปรับปรุงพัฒนากลุ่มการเงิน และมีการถ่ายทอดให้สมาชิกในกลุ่ม

เงื่อนไขคุณธรรม: ชุมชนเกิดความสามัคคี ทำงานร่วมกัน มีการเสียสละเพื่อชุมชน ประพฤติตนในกฎระเบียบ ซื่อสัตย์สุจริต และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

4 วิธีการศึกษา

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ก. ประชากร ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้างนี้ หมายถึง ประชาชน ที่ใช้บริการขององค์กรการเงินชุมชน และอาศัยอยู่ในชุมชนที่เป็นกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง และกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง ซึ่งได้รับการจัดกลุ่มจากสำนักงานจังหวัดของแต่ละจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชน และองค์กรเกี่ยวข้องในแต่ละจังหวัด 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน กระจายตามสภาพของชุมชน 7 สภาพ ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง ลำพูน พะเยาแพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ได้แก่

- 1) ชุมชนเมือง
  - 2) ชุมชนกึ่งเมือง
  - 3) ชุมชนชนบทบนพื้นที่ราบ
  - 4) ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรหรือรับจ้าง
  - 5) ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ทำงานได้รับเงินเดือน
  - 6) ชุมชนท่องเที่ยว
  - 7) ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นชุมชนหัตถกรรม
- หลักเกณฑ์ที่ใช้วัดความเข้มแข็งคือ

ข. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ใช้บริการของ องค์การการเงินชุมชนในประเทศไทย ดำเนินการโดยเจาะจงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (Specific Groups) เก็บข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 1,037 ตัวอย่าง กระจายตามสภาพของชุมชน 7 สภาพชุมชน โดยเก็บกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง จำนวน 517 ตัวอย่าง และกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง จำนวน 520 ตัวอย่าง โดยจะกระจายแต่ละสภาพชุมชนตามพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จากการสุ่มโดยวิธีการสุ่มแบบ Random Sampling และแบบกลุ่ม Cluster Sampling

4.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ทำการศึกษาประเมินถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการให้บริการทางการเงินต่างๆ ใน องค์การการเงินชุมชนของคนและชุมชน โดยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบหรือหาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเงิน การลงทุน การยกระดับคุณภาพชีวิต การอยู่ร่วมกันของชุมชน/สังคม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชน/สังคม โดยพิจารณาตามลักษณะของคน/ชุมชน กับต้นทุนทางการเงินระหว่างชุมชนที่เป็นกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งกับกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง และทำการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นในมิติต่างๆ ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม มิติด้านวัฒนธรรม มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านการพัฒนาความรู้ ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม ศึกษาปัญหาที่เกิดจากการให้บริการทางการเงินขององค์การการเงินชุมชน ความต้องการของคนและชุมชนในรูปแบบการให้บริการที่เหมาะสมขององค์การการเงินชุมชน

5

ผลการศึกษา

5.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการให้บริการองค์การการเงินชุมชนที่เกิดขึ้นกับคนและชุมชนระหว่างชุมชนที่เป็นกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งกับกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (3 ห่วง 2 เงื่อนไข)

1) ด้านความพอประมาณ

ความพอประมาณ คือ การที่สมาชิกองค์กรการเงินชุมชนใช้บริการต่างๆ ไม่เกินตัว พอดีสม่ำเสมอในด้านการออม การกู้ยืม และบริการอื่นๆ ขององค์กรการเงินชุมชน จากการศึกษาได้ผลดังนี้

(1) **การออมเงิน** พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านจำนวนสมาชิกที่มีการออม การออมเป็นประจำทุกเดือน และจำนวนเงินเงินออมเฉลี่ยต่อเดือน โดยกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกที่ออมเงิน (ร้อยละ 96.32) มากกว่ากลุ่มที่ยังไม่เข้มแข็ง มีการออมเป็นประจำทุกเดือนสม่ำเสมอว่า (ร้อยละ 97.59) และจำนวนเงินออมเฉลี่ยที่สูงกว่า คือ 147.35 บาทต่อเดือน ส่วนในด้านอัตราดอกเบี้ยและจำนวนเงินออมทั้งหมดที่ฝากกับองค์กรการเงินชุมชนนั้นทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการออมเงินของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ

ความพอประมาณด้านการออมเงิน	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
จำนวนสมาชิกที่มีการออม	ร้อยละ 96.32	ร้อยละ 90.19	$\chi^2 = 15.490$	0.000***
จำนวนสมาชิกออมเงินประจำทุกเดือน	ร้อยละ 97.59	ร้อยละ 90.83	$\chi^2 = 18.370$	0.000***
จำนวนเงินออมเฉลี่ย: เดือน	147.35 บาท	92.15 บาท	t = 6.434	0.000***
อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย: ปี	ร้อยละ 4.27	ร้อยละ 4.13	t = 0.904	0.366
จำนวนเงินออมทั้งหมดฝากองค์กรการเงินชุมชนเฉลี่ย	14,709.72 บาท	10,377.37 บาท	t = 1.796	0.180

หมายเหตุ: *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา: จากการศึกษา

(2) **การกู้เงิน** พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความต่างกันในด้านจำนวนสมาชิกที่มีการกู้ยืมเงิน จำนวนเงินกู้จากองค์กรการเงินชุมชนเฉลี่ย และปัญหาการชำระคืนเงินกู้ โดยองค์กรการเงินที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกที่กู้เงินน้อยกว่า (ร้อยละ 56.29) จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่ำกว่า (35,956.38 บาท) และมีปัญหาในการชำระคืนเงินกู้ต่ำกว่า (มีปัญหา ร้อยละ 4.47) กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง ส่วนด้านระยะเวลาในการกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างสองกลุ่ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการกู้เงินของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนตาม
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ

ความพอประมาณด้าน การกู้เงิน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
จำนวนสมาชิกที่มีการ กู้ยืมเงิน	ร้อยละ 56.29	ร้อยละ 64.81	$\chi^2=7.882$	0.005**
จำนวนเงินกู้จากองค์กร การเงินชุมชนเฉลี่ย	35,956.38 บาท	26,818.40 บาท	t = 2.507	0.012*
ระยะเวลากู้	ร้อยละ 69.14 ส่วนใหญ่มี ระยะเวลากู้ 6 เดือน – 1 ปี	ร้อยละ 83.63 ส่วนใหญ่มี ระยะเวลากู้ 6 เดือน – 1 ปี	t = 0.734	0.463
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ย	ร้อยละ 7.55	ร้อยละ 6.68	t = 1.452	0.147
ปัญหาการชำระคืนเงินกู้	มีปัญหา ร้อยละ 4.47	มีปัญหาร้อยละ 11.28	$\chi^2=7.015$	0.008**

หมายเหตุ: *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา: จากการศึกษา

2) ด้านความมีเหตุผล

ความมีเหตุผล คือ การที่สมาชิกองค์กรการเงินชุมชนมีเหตุผลหรือเป้าหมายในใช้
บริการองค์กรการเงินชุมชน มีวินัยในการเก็บออมและกู้เงินไปใช้ตามเป้าหมายหรือ
วัตถุประสงค์

(1) เป้าหมายการออมเงิน พบว่า ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในด้าน
เป้าหมายการออมเงิน ซึ่งทั้งสองกลุ่มจะมีการออมเงินไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา เพื่อเป็น
ทุนในการประกอบอาชีพ และเพื่อใช้เป็นหลักประกันในการกู้ยืม ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการออมเงินของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน
ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผล

ความมีเหตุผลด้านการ ออมเงิน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชน ที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
เป้าหมายการออม				
1. ออมเพื่อเก็บไว้ใช้ยาม เจ็บป่วยหรือชรา	ร้อยละ 57.06	ร้อยละ 50.00	$\chi^2=1.426$	0.232
2. ออมเพื่อเป็นเงินทุนใน การประกอบอาชีพ	ร้อยละ 48.74	ร้อยละ 42.69	$\chi^2=1.032$	0.310
3. ออมเพื่อเป็น หลักประกันในการกู้ยืม	ร้อยละ 31.14	ร้อยละ 30.38	$\chi^2=0.202$	0.653

หมายเหตุ: *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา: จากการศึกษา

(2) การกู้เงิน พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในด้านการใช้เงินตามเป้าหมายของการกู้เงินโดยกลุ่มองค์กรการเงินที่เข้มแข็งจะมีการใช้เงินตามเป้าหมายของการกู้เงินมากกว่า และเมื่อจำแนกตามประเภทการกู้เงินพบว่า

การกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพพบว่า ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันในการกู้เงินเพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ คือ กลุ่มองค์กรการเงินที่เข้มแข็งจะมีจำนวนเงินกู้เพื่อประกอบอาชีพสูงกว่า (เฉลี่ย 31,219.18 บาท) สำหรับเป้าหมายในการประกอบอาชีพได้แก่การกู้เงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพด้านการเกษตร ด้านค้าขาย และเพื่อทำธุรกิจส่วนตัว

การกู้ยืมเงินเพื่อใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน พบว่า ส่วนน้อยที่มีการกู้เงินเพื่อใช้อุปโภคบริโภค ลักษณะการกู้เงินและจำนวนเงินกู้ยืมไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่ม โดยการกู้ส่วนใหญ่เป็นการกู้เพื่อซื้อสินค้า เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน และปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือจำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน

การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินเพื่อการศึกษา และไม่มี ความแตกต่างกันในการกู้เงินระหว่างกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่กู้เงินเพื่อนำมาใช้ในการศึกษาของบุตร และจำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษา

การกู้ยืมเงินเพื่อชำระหนี้เดิมของครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินเพื่อนำมาใช้ชำระหนี้เดิมของครอบครัว และไม่มี ความแตกต่างกันในการกู้เงินระหว่างกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่มีปัญหาการชำระเงินไม่ทัน และจำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอ

การกู้ยืมเงินเพื่อรักษาพยาบาล และการกู้ยืมเงินเพื่ออสังหาริมทรัพย์พบว่า ส่วนใหญ่ไม่ได้กู้เงินและไม่มี ความแตกต่างกันในการกู้เงินระหว่างกลุ่ม ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการกู้เงินของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุผล

ความมีเหตุผลด้านการกู้เงิน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
ภาพรวม				
การใช้เงินตามเป้าหมายในการกู้			t = 2.823	0.006**
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ทั้งหมด 100 %	ร้อยละ 39.18	ร้อยละ 16.02		
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ ร้อยละ 80.00 – 99.99	ร้อยละ 44.33	ร้อยละ 40.65		
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ ร้อยละ 60.00 – 79.99	ร้อยละ 8.25	ร้อยละ 24.63		
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ ร้อยละ 40.00 – 59.99	ร้อยละ 3.43	ร้อยละ 8.01		
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ ร้อยละ 20.00 – 39.99	ร้อยละ 2.40	ร้อยละ 4.45		
ใช้ตามเป้าหมายการกู้ ร้อยละ 0.01 – 19.99	ร้อยละ 1.72	ร้อยละ 0.60		
ไม่ใช้ตามเป้าหมายการกู้เลย 0.00%	ร้อยละ 0.69	ร้อยละ 5.64		
กิจกรรมที่นำเงินไปใช้นอกเหนือเป้าหมายการกู้			t = 1.068	0.282
ใช้เพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ 68.93	ร้อยละ 66.43		
ใช้เพื่อการซื้อของใช้ต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้า รถ มอเตอร์ไซด์ หรืออุปกรณ์ต่างๆ	ร้อยละ 13.55	ร้อยละ 11.66		
ใช้เพื่อชำระหนี้สินอื่นๆ เช่น หนี้นอกระบบ	ร้อยละ 17.52	ร้อยละ 21.91		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ความมีเหตุผลด้านการกู้เงิน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
แยกตามประเภทการกู้				
1. การกู้ยืมเงินเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ	ร้อยละ 81.79	ร้อยละ 81.90	$\chi^2 = 0.001$	0.971
1.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	31,219.18 บาท	23,556.30 บาท	t = 2.380	0.018*
1.2 เป้าหมายด้านการนำไปใช้				
- อาชีพด้านเกษตร	ร้อยละ 61.04	ร้อยละ 69.37		
- อาชีพด้านค้าขาย	ร้อยละ 23.81	ร้อยละ 22.51		
- อาชีพด้านธุรกิจส่วนตัว	ร้อยละ 15.15	ร้อยละ 8.12		
1.3 จำนวนผลตอบแทนที่ได้เฉลี่ย	44,409.09 บาท	43,600.73 บาท	t = 0.148	0.882
2. การกู้ยืมเงินเพื่อใช้อุปโภคบริโภคในครัวเรือน	ร้อยละ 15.46	ร้อยละ 14.84	$\chi^2 = 0.048$	0.827
2.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	16,817.07 บาท	13,990.00 บาท	t = 0.923	0.359
2.2 เป้าหมายด้านการนำไปใช้				
- ซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภคในครัวเรือน	ร้อยละ 60.00	ร้อยละ 68.09		
- ซื้อที่ดิน บ้าน ที่นา (อสังหาริมทรัพย์)	ร้อยละ 2.86	ร้อยละ 6.38		
- ซื้อยานพาหนะ	ร้อยละ 5.71	ร้อยละ 0.00		
- ลงทุนประกอบอาชีพ	ร้อยละ 2.86	ร้อยละ 2.13		
- นำไปใช้จ่ายและซื้อสินค้าในชีวิตประจำวัน	ร้อยละ 20.00	ร้อยละ 23.40		
- ใช้อย่างพอประมาณ/พอเพียง	ร้อยละ 2.86	ร้อยละ 0.00		
- ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน	ร้อยละ 5.71	ร้อยละ 0.00		
3. การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา	ร้อยละ 15.12	ร้อยละ 11.57	$\chi^2 = 1.713$	0.191
3.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	19,738.10 บาท	14,081.58 บาท	t = 1.603	0.114
3.2 เป้าหมายด้านการนำไปใช้				
- การศึกษาบุตร	ร้อยละ 97.44	ร้อยละ 97.30		
- การศึกษาหลาน	ร้อยละ 2.56	ร้อยละ 2.70		
4. การกู้ยืมเงินเพื่อชำระหนี้เดิมของครอบครัว	ร้อยละ 5.15	ร้อยละ 6.82	$\chi^2 = 0.301$	0.583
4.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	42,000.00 บาท	21,250.00 บาท		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ความมีเหตุผลด้านการกู้เงิน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
5. การกู้ยืมเงินเพื่อรักษาพยาบาล	ร้อยละ 1.03	ร้อยละ 1.19	$\chi^2=3.445$	0.063
5.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	14,750.00 บาท	21,750.00 บาท		
6. การกู้ยืมเงินเพื่อสังหาริมทรัพย์	ร้อยละ 4.12	ร้อยละ 2.08	$\chi^2=0.871$	0.351
6.1 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย	79,181.82 บาท	133,144.86 บาท		
6.2 เป้าหมายด้านการนำไปใช้				
- ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค ในครัวเรือน	ร้อยละ 11.11	ร้อยละ 0.00		
- ซื้อที่ดิน บ้าน ที่นา (อสังหาริมทรัพย์)	ร้อยละ 88.89	ร้อยละ 100.00		

หมายเหตุ: *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา: จากการศึกษา

3) ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี คือ การที่สมาชิกองค์กรการเงินชุมชน มีรูปแบบ แนวทางเตรียมความพร้อม มีการวางแผนเพื่อนำสู่เป้าหมาย และรองรับความเสี่ยง เช่น มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนชีวิตแผนทางการเงิน การหาแนวทางลดรายจ่ายเพิ่มเงินออม เช่น การปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น รวมถึงสวัสดิการที่สมาชิกได้รับ จากการศึกษาได้ผลดังนี้

สมาชิกทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติตนคือ กลุ่มการเงินชุมชนที่เข้มแข็งจะมีการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการมีการปลูกผักสวนครัว/ผลไม้/เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภคในครัวเรือน (ร้อยละ 88.97) มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับ-จ่าย/วางแผนทางการเงินในแต่ละวัน (ร้อยละ 71.18) มากกว่าอีกกลุ่ม ส่วนด้านสวัสดิการที่ได้รับตามสิทธิการมีวินัยทางการเงิน มีการจัดทำแผนพัฒนาชีวิตตนเองหรือแผนของครอบครัวด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แผนการใช้จ่าย แผนการออม ฯลฯ มีการวางแผนชีวิตในอนาคต ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการมีภูมิคุ้มกัน

การมีภูมิคุ้มกัน	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชน ที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชน ที่ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
ได้รับสวัสดิการตามสิทธิที่ควรได้รับ	ร้อยละ 59.38	ร้อยละ 54.81	$\chi^2=2.213$	0.137
มีการปลูกผักสวนครัว/ผลไม้/เลี้ยงสัตว์ เพื่อบริโภคในครัวเรือน	ร้อยละ 88.97	ร้อยละ 83.46	$\chi^2=3.849$	0.050*
มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรายรับ – จ่าย/ วางแผนทางการเงินในแต่ละวัน	ร้อยละ 71.18	ร้อยละ 64.42	$\chi^2=4.194$	0.041*
มีวินัยทางการเงิน	ร้อยละ 89.30	ร้อยละ 85.00	$\chi^2=0.626$	0.429
มีการจัดทำแผนพัฒนาชีวิตตนเองหรือ แผนของครอบครัวด้านเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แผนการใช้จ่าย แผนการออม ฯลฯ	ร้อยละ 97.87	ร้อยละ 90.58	$\chi^2=1.496$	0.221
มีการวางแผนชีวิตในอนาคต	ร้อยละ 95.94	ร้อยละ 91.92	$\chi^2=0.046$	0.830

หมายเหตุ: *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา: จากการศึกษา

4) ด้านความรู้

เงื่อนไขความรู้ คือ การที่สมาชิกองค์กรการเงินชุมชน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาความรู้ความสามารถ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน หรือเกิดผลการพัฒนาความรู้จากการได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม จากการศึกษาได้ผลดังนี้

ทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันในการเข้าร่วมการฝึกอบรม โดยกลุ่มองค์กรการเงินที่เข้มแข็งจะมีการเข้าร่วมฝึกอบรมต่างๆ มากกว่า (ร้อยละ 49.90) ส่วนในด้านการศึกษาดูงานเพิ่มพูนความรู้พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน และทั้งสองกลุ่มมีการศึกษาดูงานในสัดส่วนที่น้อยดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความรู้

ความรู้	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชน ที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ ยังไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
1. เข้าร่วมการฝึกอบรมให้ความรู้ ผลที่ได้	ร้อยละ 49.90	ร้อยละ 32.88	$\chi^2=30.957$	0.000***
1) นำมาประยุกต์ใช้ในการ ทำงาน/ประกอบอาชีพ และ ในชีวิตประจำวันของตนและ ครอบครัว	ร้อยละ 43.46	ร้อยละ 43.12		
2) มีการวางแผนการใช้จ่ายเงิน	ร้อยละ 37.70	ร้อยละ 22.02		
3) นำมาประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินงานของกลุ่ม	ร้อยละ 9.42	ร้อยละ 13.76		
2. เข้าร่วมการศึกษาดูงานเพิ่มพูน ความรู้ ผลที่ได้	ร้อยละ 15.09	ร้อยละ 4.23	$\chi^2=0.359$	0.549
1) นำมาประยุกต์ใช้ในการ ประกอบอาชีพ และใน ชีวิตประจำวันของตนและ ครอบครัว	ร้อยละ 41.18	ร้อยละ 66.67		
2) นำมาปรับปรุงและพัฒนา กลุ่มการเงินของตนเอง	ร้อยละ 32.35	ร้อยละ 27.78		
3) นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ สมาชิกในกลุ่ม	ร้อยละ 16.18	ร้อยละ 0.00		

หมายเหตุ: เลือกผลที่ได้สูงสุด 3 อันดับแรก *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ

* คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%

ที่มา: จากการศึกษา

5) ด้านคุณธรรม

เงื่อนไขคุณธรรม คือ การที่สมาชิกองค์กรการเงินชุมชน ได้เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรม หรือเกิดผลการพัฒนาคุณธรรมจากการได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม จากการศึกษาได้ผลดังนี้

กระบวนการการเรียนรู้ด้านคุณธรรมของสมาชิกนั้น พบว่า สมาชิกทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันในคุณธรรมด้านการทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกันและการเสียสละ โดยองค์กรการเงินที่เข้มแข็งจะมีลักษณะของการทำงานร่วมกันอยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 97.68) และการเสียสละการทำงานเพื่อชุมชน (ร้อยละ 69.05) มากกว่า ส่วนในด้านความสามัคคีของชุมชน การปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของกลุ่ม การประหยัด ซื่อสัตย์สุจริต การอนุรักษ์

รักษา สืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่าทั้งสองกลุ่มมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน
ดังตารางที่ 7

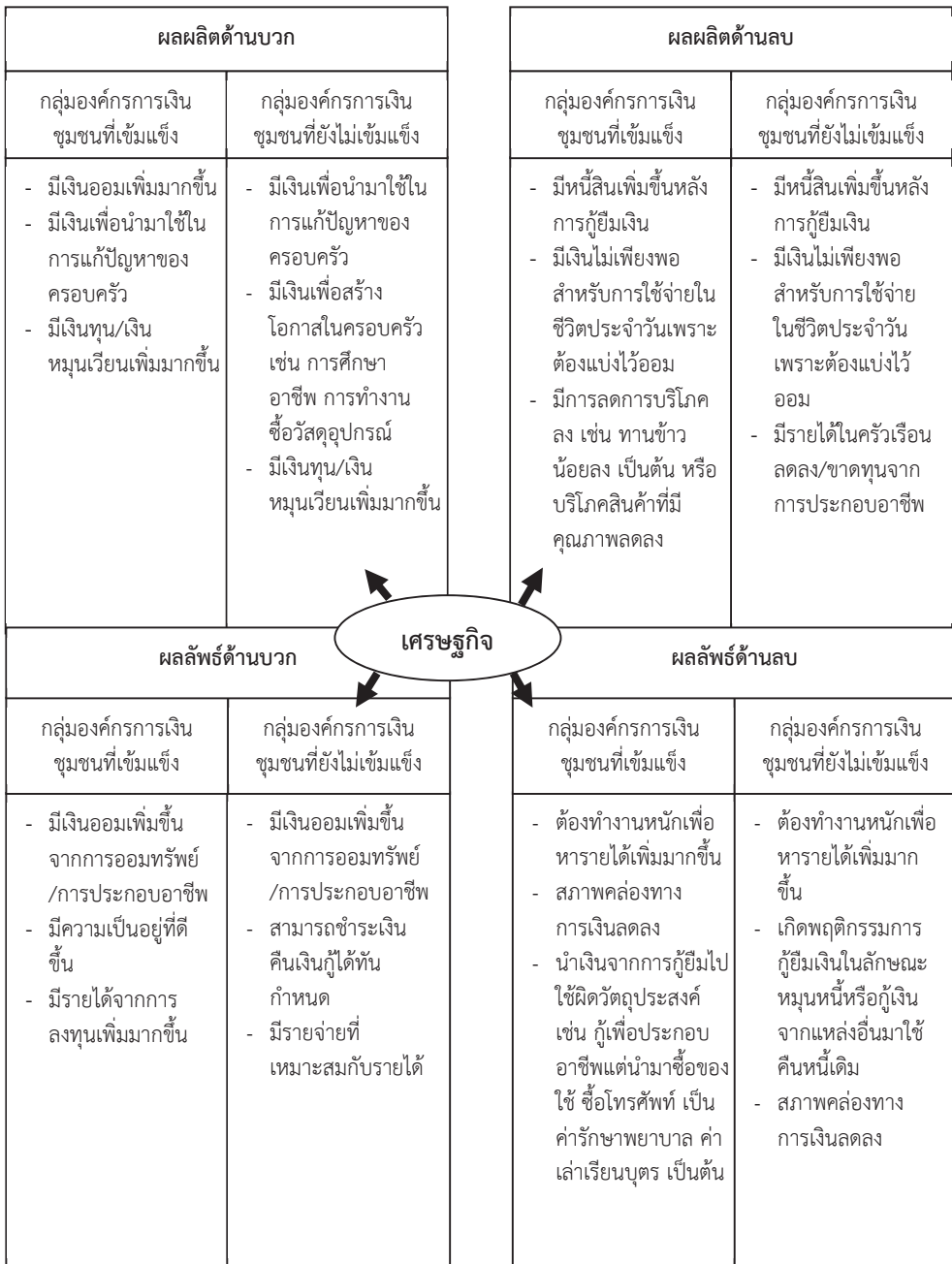
ตารางที่ 7 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของสมาชิกกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ตามปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงในด้านคุณธรรม

คุณธรรม	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กร การเงินชุมชนที่ยัง ไม่เข้มแข็ง	Test	Sig
ความสามัคคีของคนในชุมชน	ร้อยละ 97.68	ร้อยละ 90.96	$\chi^2=1.222$	0.269
การทำงานร่วมกัน และอยู่ร่วมกัน	ร้อยละ 97.68	ร้อยละ 89.81	$\chi^2=4.506$	0.034*
การเสียสละ การทำงานเพื่อชุมชน	ร้อยละ 69.05	ร้อยละ 56.15	$\chi^2=5.441$	0.020*
การปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของ กลุ่ม	ร้อยละ 93.62	ร้อยละ 86.54	$\chi^2=3.666$	0.056
ความประหยัด	ร้อยละ 95.55	ร้อยละ 92.31	$\chi^2=0.022$	0.882
ความซื่อสัตย์สุจริต	ร้อยละ 89.75	ร้อยละ 86.35	$\chi^2=0.915$	0.339
การอนุรักษ์รักษา สืบสานประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น	ร้อยละ 96.32	ร้อยละ 91.92	$\chi^2=2.083$	0.149

หมายเหตุ : *** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.001 ** คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.01% และ * คือ มีนัยยะสำคัญที่ 0.05%
ที่มา : จากการศึกษา

ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติต่างๆ ตามแนวทาง เศรษฐกิจพอเพียง

ในการศึกษาได้แยกผลสัมฤทธิ์ออกเป็น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและชุมชน ด้าน
วัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาความรู้ เมื่อจำแนกตามผลผลิต และผลลัพธ์
แสดงดังภาพที่ 2 – 6

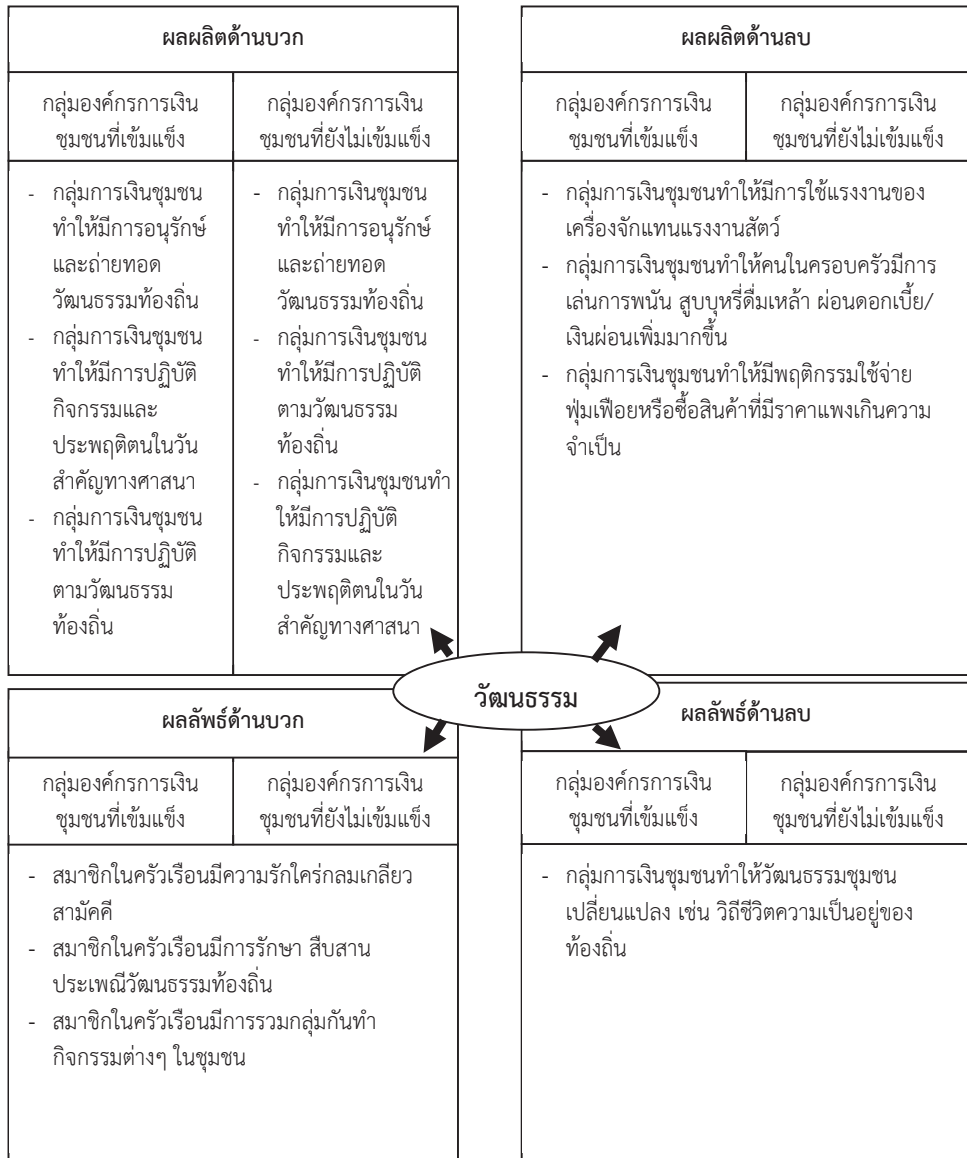
หมายเหตุ : เรียงตามลำดับจาก 3 ลำดับแรก

ภาพที่ 2 ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติด้านเศรษฐกิจ

ผลผลิตด้านบวก		ผลผลิตด้านลบ	
กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง
- มีแหล่งเงินทุนเพื่อคนในชุมชน - สมาชิกมีความสามัคคีกัน เสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง - เกิดการรวมกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันในชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวัฒนธรรม วันสำคัญทางศาสนาสนับสนุนการเรียนรู้และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยปลูกฝังค่านิยมและเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน เสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง - มีแหล่งเงินทุนเพื่อคนในชุมชน - เกิดการรวมกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ การทำงานร่วมกันในชุมชน	- กลุ่มการเงินชุมชนทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้ขาดการเข้าถึงสวัสดิการของชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้เกิดการทำงานเฉพาะกลุ่ม หรือเล่นพรรคเล่นพวก	- กลุ่มการเงินชุมชนทำให้ขาดการเข้าถึงสวัสดิการของชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้เกิดการทำงานเฉพาะกลุ่ม หรือเล่นพรรคเล่นพวก
← สังคมและชุมชน →			
ผลลัพธ์ด้านบวก		ผลลัพธ์ด้านลบ	
กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็ง	กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็ง
- คนในชุมชนมีสุขภาพกายใจแข็งแรง - คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของส่วนรวมเพื่อสร้างความเข้มแข็งและมีความสามัคคีในชุมชน ตลอดจนสามารถพึ่งพาตนเอง - ชุมชนมีการใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	- ชุมชนมีเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น - ชุมชนมีการเฝ้าหาและพัฒนาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ - ชุมชนมีการใช้ทรัพยากรขององค์กร/สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ	- กลุ่มการเงินชุมชนทำให้เกิดความหมาดหมางในชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้ขาดจิตสำนึกการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน - กลุ่มการเงินชุมชนทำให้กิจกรรมสังคมลดลง	

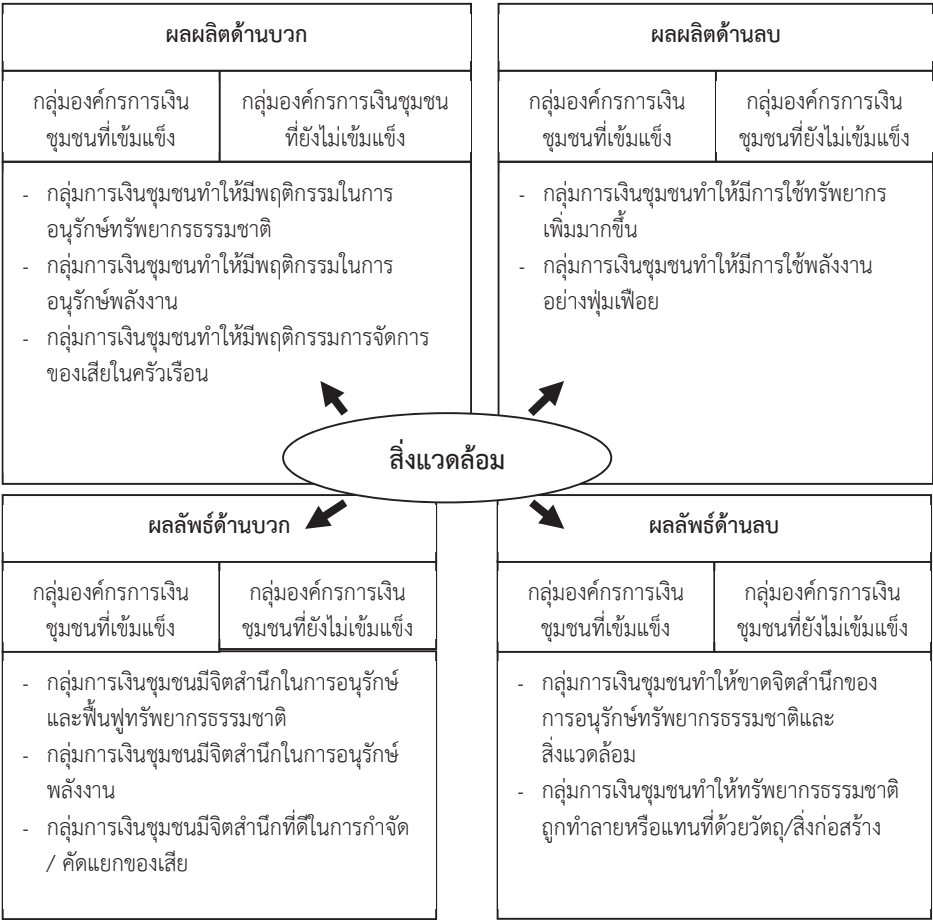
หมายเหตุ : เรียงตามลำดับจาก 3 ลำดับแรก

ภาพที่ 3 ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติด้านด้านสังคมและชุมชน

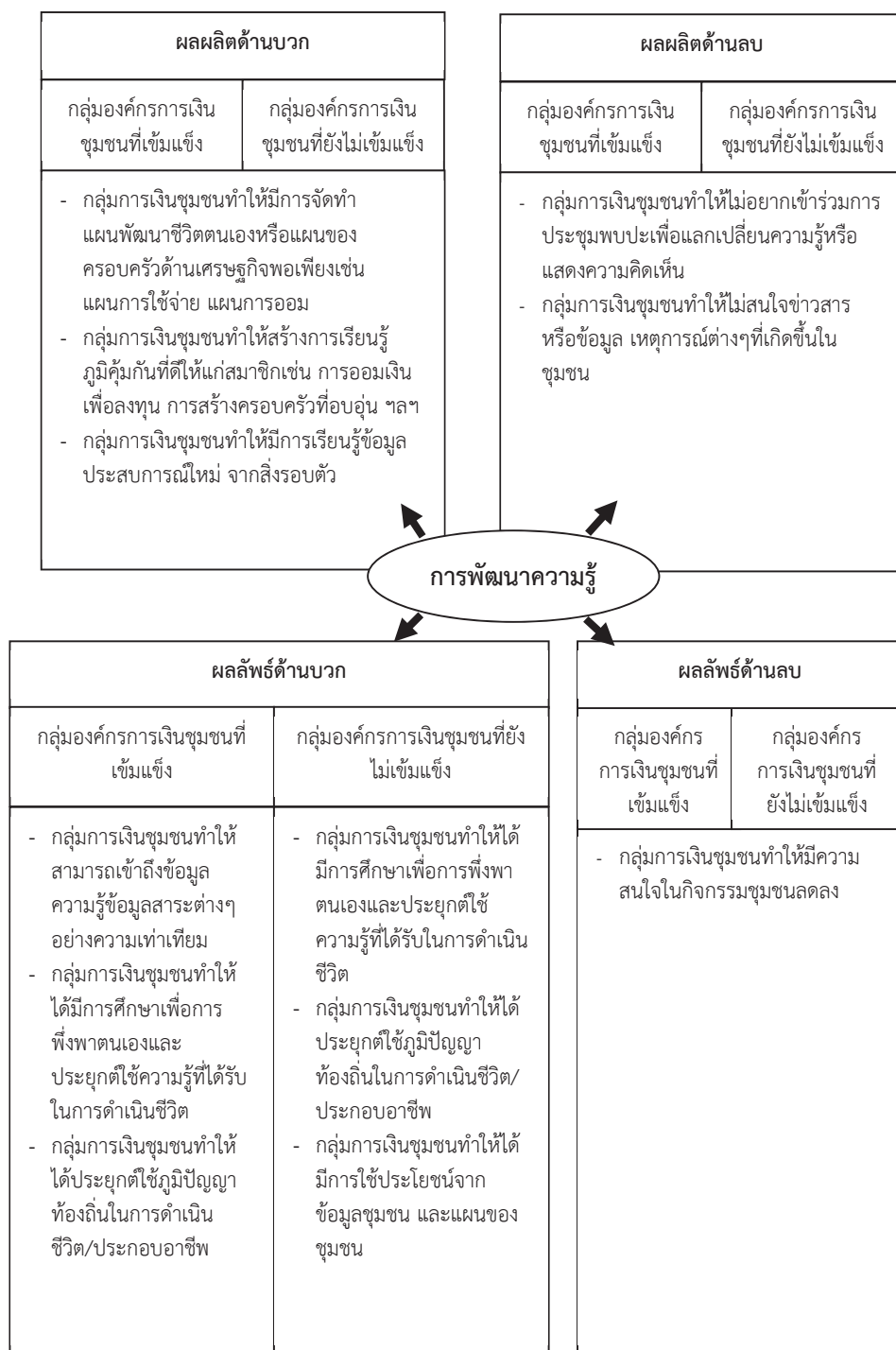
หมายเหตุ : เรียงตามลำดับจาก 3 ลำดับแรก

ภาพที่ 4 ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติด้านวัฒนธรรม

หมายเหตุ : เรียงตามลำดับจาก 3 ลำดับแรก

ภาพที่ 5 ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : เรียงตามลำดับจาก 3 ลำดับแรก

ภาพที่ 6 ผลสัมฤทธิ์จากการให้บริการองค์กรการเงินชุมชน ในมิติด้านการพัฒนาความรู้

5.2 ความต้องการของคนและชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพชุมชน

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกลุ่มขององค์กรการเงินชุมชนมีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน ในแต่ละสภาพชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนเมือง มีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
  - เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นสมาชิก
  - สามารถเข้าไปตรวจสอบการดำเนินการได้ มีความโปร่งใส
  - ควรมีการจัดสรรเงินกู้โดยพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้
  - ควรให้ผลตอบแทนจากการฝากเงินสูงกว่าธนาคาร และดอกเบี้ยการกู้เงินต่ำกว่าธนาคาร และมีระบบการขอกู้เงินที่ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน
  - ควรมีระบบการค้ำประกันความเสี่ยงจากการผิดนัดชำระเงิน
  - ควรนำระบบธนาคารที่รวดเร็วในการให้บริการมาใช้
  - ควรมีการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกิจกรรมของกลุ่มสม่ำเสมอ
  - เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนาความรู้อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
  - มีการให้ความรู้ในเรื่องการวางแผนการจัดการค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
  - ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน
2. ชุมชนกึ่งเมือง มีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
  - คณะกรรมการกลุ่มควรมีความรู้และทักษะ มีความทุ่มเท และเสียสละ
  - คณะกรรมการกลุ่มมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน
  - มีที่ปรึกษากลุ่มที่เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ สมาชิกกลุ่มให้การยอมรับ
  - ควรมีความยืดหยุ่นในการปล่อยเงินกู้ ให้เหมาะสมกับแต่ละอาชีพ
  - ควรนำระบบธนาคารที่รวดเร็วในการให้บริการมาใช้
3. ชุมชนชนบทมีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
  - เพิ่มจำนวนเงินกู้ยืม และระยะเวลาในการชำระเงินคืน
  - ควรมีการจัดทำบัญชีแบบลงด้วยมือ มีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง
  - คณะกรรมการควรมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ มีการแบ่งหน้าที่
  - ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านสวัสดิการ
  - ควรลดขั้นตอนด้านเอกสาร
  - ควรใช้วิธีการประชุมในจำนวนครั้งที่มากขึ้น เพื่อแจ้งให้สมาชิกทราบ
  - มีกิจกรรมการสร้างผู้นำกลุ่มและชุมชน ไม่เกิดปัญหาขาดคนทำงาน
4. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรหรือรับจ้างมีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
  - ควรมีระบบการทำงานที่เป็นระบบโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
  - การให้ความรู้เพื่อสร้างอาชีพ เน้นการให้ความรู้ทางการเกษตร ปศุสัตว์
  - การชำระคืนเงินกู้ควรสอดคล้องกับรอบระยะเวลาของการประกอบอาชีพ
  - จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพเกษตรเพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร

- การให้สินเชื่อในรูปของวัสดุทางการเกษตรเช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย
5. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ทำงานรับเงินเดือน มีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
- มีระบบการฝากประจำที่ให้ผลตอบแทนสูงจากการฝากอย่างสม่ำเสมอ และลดการให้สวัสดิการแก่สมาชิกลง
  - การให้บริการสินเชื่อ ควรมีระบบการให้สินเชื่อที่รวดเร็ว แต่รัดกุม
  - คณะกรรมการมีวาระการทำงาน และใช้ระบบการสลับเปลี่ยนการทำงาน
6. ชุมชนท่องเที่ยว มีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
- การให้บริการสินเชื่อ ควรเป็นระบบการให้สินเชื่อระยะสั้น ดอกเบี้ยต่ำ
  - มีระบบการทำงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้
  - ให้บริการแบบระบบธนาคาร เปิดให้บริการฝาก-ถอนทุกวัน
  - ควรให้การส่งเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ
7. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นชุมชนกลุ่มหัตถกรรมมีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชน
- ส่งเสริมกิจกรรมด้านการรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหรือกลุ่มหัตถกรรม
  - มีระบบการบริหารงานที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบติดตามการทำงานได้
  - ควรดำเนินการในรูปของสถาบันการจัดการการเงินชุมชน ที่เข้าไปช่วยบริหารจัดการทางการเงินของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน
  - ควรมีการดำเนินงานที่เป็นธรรม เท่าเทียมกันในทุกกลุ่มของชุมชน

6

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สรุปผล

จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะเห็นว่ากลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจชุมชนมาประยุกต์ใช้มากกว่า เนื่องจากมีความแตกต่าง ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ: ด้านการออม คือ กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกที่ออมเงินมากกว่า มีความสม่ำเสมอในการออม และจำนวนเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่าชุมชน ส่วนด้านการกู้เงิน คือกลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกกู้ยืมเงินจากองค์กรการเงินชุมชนน้อยกว่า แต่จำนวนเงินกู้ที่ให้สมาชิกกู้ต่อรายเฉลี่ยสูงกว่า เมื่อสมาชิกรายเงินไปลงทุน ส่งผลให้มีปัญหาการชำระคืนเงินกู้้น้อยกว่า
2. ด้านความมีเหตุผล: ด้านการกู้เงิน คือ กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกรายเงินไปใช้ตรงตามเป้าหมายของการกู้มากกว่า
3. ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี: กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีจำนวนสมาชิกทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรับ-จ่ายมากกว่า ซึ่งข้อมูลบัญชีนี้สามารถนำมาใช้เพื่อการวางแผน สู้

การปฏิบัติเพื่อการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ การสร้างวินัยทางการเงิน การจัดการทางการเงิน ที่ต่อไป

4. ด้านความรู้: สมาชิกของทั้ง 2 กลุ่ม เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาความรู้ ความสามารถผ่านการฝึกอบรมและศึกษาดูงานมีส่วนไม่น้อย โดยกลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ที่เข้มแข็งสมาชิกให้ความสนใจและความสำคัญในการฝึกอบรมให้ความรู้มากกว่า

5. ด้านคุณธรรม: กลุ่มองค์กรการเงินชุมชนที่เข้มแข็งมีสมาชิกที่มีคุณธรรมในด้านการทำงานร่วมกันและอยู่ร่วมกัน การเสียสละ การทำงานเพื่อชุมชน และการปฏิบัติตนอยู่ในกฎ ระเบียบของกลุ่มมากกว่า

จากความแตกต่างตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นถึง พฤติกรรมทางการเงินและชุมชนที่แตกต่างกันของคนทั้ง 2 กลุ่ม ในประเด็นต่างๆ คือ

1. การมีวินัยทางการเงิน การปฏิบัติตามแนวทางการลงทุนที่ถูกต้อง
2. การสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีรับ-จ่าย การสร้าง กิจกรรมลดรายจ่าย-เพิ่มรายได้ในครอบครัว เช่นการปลูกผักสวนครัว/ผลไม้/เลี้ยงสัตว์เพื่อ บริโภคในครัวเรือน
3. การให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้ สู่การนำไปประยุกต์ ปฏิบัติ
4. การส่งเสริมคุณธรรมในด้านการทำงาน/อยู่ร่วมกัน การเสียสละ การทำงาน เพื่อชุมชน และการปฏิบัติตนตามกฎ ระเบียบของกลุ่ม

รูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุมชน

1. ชุมชนเมือง มีความต้องการองค์กรการเงินชุมชนที่ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วม รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการจัดสรรเงินที่พอเหมาะ ให้ ผลตอบแทนสูง มีระบบการบริหารจัดการที่ไม่ยุ่งยาก รวดเร็ว
2. ชุมชนกึ่งเมือง มีความต้องการองค์กรการเงินชุมชนที่มีคณะกรรมการมี ความสามารถ มีความรู้ ประสบการณ์ มีรูปแบบการกู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้ กู้บริการรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. ชุมชนชนบทมีความต้องการองค์กรการเงินชุมชนที่ให้ความสำคัญกับสวัสดิการ มีการประชาสัมพันธ์ มีการสร้างผู้นำ ดำเนินการอย่างเป็นระบบ ให้เงินกู้สูงและยืด ระยะเวลาในการชำระคืน
4. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรหรือรับจ้างมีความต้องการองค์กร การเงินชุมชนที่มีการให้ความรู้ สร้างอาชีพ เน้นทางด้านการเกษตรและปศุสัตว์ ให้สินเชื่อ ทางด้านวัสดุการเกษตร ระยะเวลาในการชำระเงินกู้จะต้องสอดคล้องกับช่วงการประกอบ อาชีพ
5. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ทำงานรับเงินเดือน มีความต้องการองค์กรการเงินชุมชนที่ มีผลตอบแทนสูง การบริการรวดเร็ว มีความโปร่งใส มีการสลับเปลี่ยนวาระการทำงานที่ เหมาะสม

6. ชุมชนท่องเที่ยว มีความต้องการรูปแบบองค์กรการเงินชุมชนที่มีการให้สินเชื่อระยะสั้น ดอกเบี้ยต่ำ ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว มีการเปิดให้บริการทุกวัน

7. ชุมชนที่คนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัวเป็นชุมชนกลุ่มหัตถกรรมมีความต้องการองค์กรการเงินชุมชนที่ส่งเสริมกิจกรรมการรวมกลุ่ม มีการช่วยด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และการทำงานโปร่งใสตรวจสอบได้

7

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสามารถอภิปรายเพื่อนำข้อเสนอนี้ได้ดังนี้

1. ถึงแม้ในสภาพความเป็นจริงอัตราดอกเบี้ยเงินฝากขององค์กรการเงินชุมชน จะสูงกว่าธนาคาร และอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าธนาคาร แต่จำนวนเงินฝากและเงินกู้ขององค์กรการเงินชุมชนอื่นๆ ก็ยังไม่สมดุลจึงทำให้ผลประโยชน์การไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร การเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงภาวะความไม่เชื่อมั่นในองค์กรการเงินชุมชน
2. กลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ยังไม่มีการให้สวัสดิการที่ครอบคลุมหรือตรงความต้องการของชุมชน และควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมเพื่อชุมชนเพิ่มมากขึ้น
3. กลุ่มองค์กรการเงินชุมชน ควรมีการพัฒนาความรู้ของคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเข้าใจในแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ความเข้าใจในการทำงานกลุ่มร่วมกัน เป็นต้น
4. คนหรือสมาชิกกลุ่มควรมีวินัยทางการเงิน ใช้เงินให้ถูกวัตถุประสงค์ ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ให้ความสำคัญกับกำหนดเวลารับและชำระเงิน มีการนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน การทำงานร่วมกัน และความเสียสละเพื่อชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กอบศักดิ์ ภูตระกูล. (2550). *การให้สินเชื่อเพื่อ แก้ปัญหาเศรษฐกิจของคนจน: เอกสารประกอบการสัมมนาประจำปี 2550*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- จินดารัตน์ สิงโต. (2547). *การวิเคราะห์ผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อคุณภาพชีวิตสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน: ศึกษาเฉพาะกรณี กองทุนชุมชนหมู่บ้านพัฒนาหมู่ที่ 7 - ฉิมพลี ชุมชนริมทางรถไฟชัยพฤกษ์แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ทวี บุญตัน. (2548). *ผลการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง: กรณีศึกษา อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วชิร พฤทธิกานนท์, ไพรัช กาญจนการุณ, วรลักษณ์ หิมะกลัส, สุชาติ พรหมขัติแก้ว, สุขุม พันธุ์รงค์, พิมลพรรณ บุญยะเสนา และพิมลพิมล แก้วมณี. (2557). *หนีนอกระบบ: ปัญหาและแนวทางแก้ไขภายใต้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมลพรรณ บุญยะเสนา, พรทิพย์ เอียรธีรวิทย์, วรลักษณ์ หิมะกลัส และรสริน โอสถำนันต์กุล. (2556). *ที่พักล้มผีสุวรรณชนบท: การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสมดุลอย่างยั่งยืน (แผนงานวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน)*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชิด โปธิมา. (2549). *ผลกระทบของนโยบายกองทุนหมู่บ้านที่มีต่อประชาชนในพื้นที่อำเภอสอด จังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพศาล วิมลรัตน์. (2550). *ผลกระทบของกองทุนหมู่บ้านต่อการพัฒนาชนบทไทย. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูรินทร์ แก้วโมราเรืองฤทธิ์. (2549). *เงินกู้้นอกระบบกับกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กองทุนเงินล้าน) ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)*. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ. (2547). *การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเงินระดับจุลภาค (Micro - banking Development)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วชิร พฤทธิกานนท์, พรทิพย์ เอียรธีรวิทย์, ไพรัช กาญจนการุณ, ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, วรลักษณ์ หิมะกลัส, สุขุม พันธุ์รงค์ และพิมลพรรณ บุญยะ

- เสนา. (2556). *การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อลดภาวะปัญหาหนี้สินในจังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ และสุชุม พันธุ์ณรงค์. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาและส่งเสริมกลุ่มชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมตามหลักธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสังคม (แผนงานวิจัยเพื่อประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ยั่งยืน)*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สรารัฐ นิยมทรัพย์. (2550). *ผลกระทบจากกองทุนหมู่บ้านในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีต่อกลุ่มผลประโยชน์และประชากรในตำบลนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชุม พันธุ์ณรงค์, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, พรทิพย์ เอียร์ธีรวิทย์, วัชรวิทย์ พฤกษิกานนท์ และพิมลพรรณ บุญยะเสนา. (2554). *การพัฒนาธุรกิจชุมชนเพื่อความเข้มแข็งและยั่งยืน : กรณีศึกษาธุรกิจชุมชนในเขตภาคเหนือตอนบน*. เชียงใหม่: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.